

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. birželio 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Bendra užsienio ir saugumo politika — Baltarusijai taikomos ribojamosios priemonės — Lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymas — Išimtys — Su teisinių paslaugų teikimu susijusių profesinių mokesčių mokėjimas — Kompetentingos nacionalinės institucijos diskrecija — Teisė į veiksmingą teisminę gynybą — Neteisėtos lėšų kilmės įtaka — Nebuvimas“

Byloje C-314/13

dėl Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (Lietuva) 2013 m. gegužės 3 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2013 m. birželio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Užsienio reikalų ministerija,

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba

prieš

Vladimir Peftiev,

BelTechExport ZAO,

Sport-Pari ZAO,

BT Telecommunications PUE

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai E. Juhász, A. Rosas (pranešėjas), D. Šváby ir C. Vajda,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— V. Peftiev, *BelTechExport ZAO*, *Sport-Pari ZAO* ir *BT Telecommunications PUE*, atstovaujamų advokačių V. Vaitkutės Pavan ir E. Matulionytės,

* Proceso kalba: lietuvių.

- Lietuvos Respublikos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriauciūno ir J. Nasutavičienės,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Konstantinidis ir A. Steiblytės,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. gegužės 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių (OL L 134, p. 1), iš dalies pakeisto 2011 m. sausio 31 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 84/2011 (OL L 28, p. 17) ir 2011 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 588/2011 (OL L 161, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 765/2006), 3 straipsnio 1 dalies b punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Užsienio reikalų ministerijos ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos ginčą su V. Peftiev, *BelTechExport ZAO*, *Sport-Pari ZAO* ir *BT Telecommunications PUE* (toliau – atsakovai pagrindinėje byloje) dėl pastariesiems taikytų ribojamųjų priemonių.

Teisinis pagrindas

- 3 Reglamentas Nr. 765/2006 1 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„2006 m. kovo 24 d. Europos Vadovų Taryba pasmerkė tai, kad Baltarusijos valdžios institucijos nesilaikė demokratiniais rinkimams [Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO)] nustatytų išipareigojimų, pareiškė, kad, jos manymu, 2006 m. kovo 19 d. įvykę Baltarusijos prezidento rinkimai turėjo esminių trūkumų, bei pasmerkė veiksmus, kurių tą dieną ėmėsi Baltarusijos valdžios institucijos, areštuodamos taikius demonstrantus, kurie naudodamiesi teisėta laisvų susirinkimų teise protestavo prieš prezidento rinkimų eigą. Todėl Europos Vadovų Taryba nusprendė, kad ribojančios priemonės turėtų būti taikomos asmenims, atsakingiems už tarptautinių rinkimų standartų pažeidimus.“

- 4 Reglamentas Nr. 765/2006 2 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad išaldomos prezidento Lukašenkos, kai kurių kitų Baltarusijos Respublikos pareigūnų ir su jais susijusių fizinių ar juridinių asmenų, subjektų ar institucijų, išvardytų šio reglamento I priede, lėšos ir ekonominiai ištekliai.
- 5 Reglamentas Nr. 765/2006 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad draudžiama šio reglamento I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar institucijoms tiesiogiai ar netiesiogiai leisti naudotis lėšomis ar ekonominiais ištekliais arba tai daryti jų naudai.
- 6 Reglamentas Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Nukrypstant nuo 2 straipsnio, II priede išvardytose tinklavietėse nurodytos valstybių narių kompetentingos institucijos gali leisti panaikinti tam tikrų išaldytų lėšų ar ekonominių išteklių išaldymą arba leisti naudotis tam tikromis lėšomis ar ekonominiais ištekliais tokiomis sąlygomis, kurias šios institucijos laiko tinkamomis, nustačius, kad šios lėšos ar ekonominiai ištekliai yra:

- a) būtini I priede arba IA priede išvardytų asmenų ir jų išlaikomų šeimos narių pagrindiniams poreikiams patenkinti, įskaitant mokėjimus už maisto produktus, nuomą arba hipoteką, vaistus ir medicininį gydymą, mokesčius, draudimo įmokas ir mokesčius už komunalines paslaugas;

- b) skirti išimtinai pagrįstiems profesiniams mokesčiams sumokėti ir patirtoms išlaidoms, susijusioms su teisiųjų paslaugų teikimu, kompensuoti; arba <...>

<...>“

- 7 Remiantis Reglamento Nr. 765/2006 II priede nurodytoje tinklavietėje pateikiama informacija Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija yra Užsienio reikalų ministerija.

- 8 Pagal 2008 m. balandžio 24 d. redakcijos Tarybos dokumento „[Europos Sąjungos] geriausia ribojančių priemonių veiksmingo įgyvendinimo praktika“ (dokumentas 8666/1/08 REV 1, toliau – Geriausia praktika) 3 punktą šia praktika yra laikomos bendro pobūdžio neišsamios rekomendacijos, skirtos veiksmingam ribojamųjų priemonių įgyvendinimui pagal taikomus Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus. Jos nėra teisiškai privalomos ir neturėtų būti suprantamos kaip rekomenduojančios veiksmus, kurie būtų nesuderinami su taikomais Sąjungos ar nacionalinės teisės aktais, įskaitant aktus dėl duomenų apsaugos.

- 9 Geriausios praktikos C antraštinės dalies VII skyriaus „Išimties humanitariniais tikslais“ 54 ir 55 punktuose nurodyta:

„54 Šis skirsnis yra susijęs tik su šios vadinamosios išimties humanitariniais tikslais, kurios dėka turėtų būti užtikrinamas įvardyto asmens pagrindinių poreikių patenkinimas, taikymu; jame nėra aptariamoms kitoms išimtys (pvz., dėl teisiųjų išlaidų ar ypatingų išlaidų).“

55 Visapusiškai laikydamasi reglamentų, kompetentinga institucija, suteikdama išimtis tam, kad būtų patenkinti pagrindiniai poreikiai, kartu atsižvelgia ir į pagrindines teises.“

- 10 Geriausios praktikos C antraštinės dalies VIII skyriaus „Prašymų dėl išimčių svarstymo gairės“ 57, 59–61 punktuose įtvirtinta:

„57 Įvardyti asmenys ir subjektai gali prašyti leidimo pasinaudoti savo išaldytomis lėšomis ar ekonominiais ištekliais, pavyzdžiui, kreditoriaus reikalavimams patenkinti. <...>

<...>

59 Asmuo ar subjektas, kuris pageidauja suteikti įvardytam asmeniui ar subjektui galimybę naudotis lėšomis ar ekonominiais ištekliais, turi prašyti leidimo. Svarstydamos tokius prašymus kompetentingos institucijos turėtų, *inter alia*, atsižvelgti į įrodymus, pateiktus prašymui pagrįsti, ir į tai, ar prašytojo ir įvardyto asmens ar subjekto ryšiai nesukuria galimybės, kad jie abu veiks išvien siekdami apeiti išaldymo priemones.

60 Svarstydamos prašymus dėl leidimo naudotis išaldytomis lėšomis ar ekonominiais ištekliais ar suteikti galimybę naudotis išaldytomis lėšomis ar ekonominiais ištekliais, kompetentingos institucijos turėtų atlikti visus, jų nuomone, tomis aplinkybėmis reikalingus tolesnius [papildomus] tyrimus, įskaitant ir galimą konsultavimąsi su suinteresuotomis valstybėmis narėmis. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų apsvarstyti sąlygas ir apsaugos priemones tam, kad būtų išvengta lėšų ar ekonominių išteklių, kuriais leista naudotis, panaudojimo tikslais, nesuderinamais su išimties tikslais. Todėl, pavyzdžiui, tiesioginiai banko pervedimai gali būti tinkamesni nei mokėjimai grynaisiais pinigais.

Suteikiant leidimą, prireikus turėtų būti svarstomos ir atitinkamos sąlygos ar apribojimai (pvz., dėl to, koku lėšų ar ekonominių išteklių kiekiu ar kokia jų perpardavimo vertės dalimi gali būti leista pasinaudoti kiekvieną mėnesį) atsižvelgiant į reglamentuose pateiktus kriterijus. Visi leidimai turėtų būti išduodami raštu ir prieš naudojantis atitinkamomis lėšomis ar ekonominiais ištekliais ar suteikiant galimybę jais naudotis.

61 Reglamentais kompetentingoms institucijoms nustatoma prievolė pranešti prašymą pateikusiam asmeniui ir kitoms valstybėms narėms apie tai, ar prašymas buvo patenkintas. <...>“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

- 11 Reglamentu Nr. 588/2011 ir 2011 m. birželio 20 d. Tarybos sprendimu 2011/357/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/639/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems Baltarusijos pareigūnams (OL L 161, p. 25), atsakovai pagrindinėje byloje įtraukti į asmenų, kuriems Sąjungos valstybėse narėse taikomos ribojamosios priemonės, sąrašus.
- 12 Norėdami užginčyti šias ribojamąsias priemones, jie kreipėsi į advokatų kontorą Lietuvoje, o ši jų vardu pareiškė ieškinius dėl panaikinimo Europos Sąjungos Bendrajame Teisme (bylos *BelTechExport / Taryba*, T-438/11 (OL C 290, 2011, p. 15); *Sport-Pari / Taryba*, T-439/11 (OL C 290, 2011, p. 15); *BT Telecommunications / Taryba*, T-440/11 (OL C 290, 2011, p. 16) ir *Peftiev / Taryba*, T-441/11 (OL C 290, 2011, p. 17)).
- 13 2011 m. rugpjūčio 3 d. advokatų kontora už suteiktas teisines paslaugas atsakovams pagrindinėje byloje išrašė keturias sąskaitas faktūras ir pagal šias sąskaitas jie pervedė į šios kontoros banko sąskaitą atitinkamas pinigų sumas. Tačiau, vykdant Europos Sąjungos nustatytas ribojamąsias priemones, pervestos lėšos buvo išaldytos tos advokatų kontoros banko sąskaitoje.
- 14 Remdamiesi Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio nuostatomis atsakovai pagrindinėje byloje laikotarpiu nuo 2011 m. gruodžio 2 d. iki 2011 m. gruodžio 6 d. kreipėsi į Užsienio reikalų ministeriją ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą su prašymais netaikyti finansinių lėšų išaldymo priemonių tiek, kiek finansinės lėšos būtinos už minėtas teisines paslaugas sumokėti.
- 15 2012 m. sausio 4 d. sprendimais Užsienio reikalų ministerija nusprendė netaikyti Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos išimties atsakovams pagrindinėje byloje. Šiuose sprendimuose nurodyta, kad „atsižvelg[ta] į visas teisines ir politines aplinkybes“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas pažymi, jog nagrinėjant administracinę bylą Užsienio reikalų ministerija pranešė turinti informacijos, kad atsakovų pagrindinėje byloje pinigines lėšas, skirtas už konkrečios advokatų kontoros suteiktas teisines paslaugas sumokėti, įgytos neteisėtu būdu.
- 16 Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba 2012 m. sausio 19 d. priėmė sprendimus, kuriuose nurodė, kad atsakovų pagrindinėje byloje prašymų taikyti išimtį patenkinti negali, nes Užsienio reikalų ministerija nedavė tam sutikimo.
- 17 Atsakovai pagrindinėje byloje su skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą, prašydami panaikinti 2012 m. sausio 4 d. Užsienio reikalų ministerijos sprendimus ir 2012 m. sausio 19 d. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos sprendimus, įpareigoti šias institucijas iš naujo išnagrinėti jų prašymus ir priimti motyvuotus sprendimus, atsižvelgiant į taikytinus teisės aktus.
- 18 2012 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Vilniaus apygardos administracinis teismas atsakovų pagrindinėje byloje skundą visiškai patenkino ir grąžino jų prašymus Užsienio reikalų ministerijai ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai nagrinėti iš naujo.
- 19 Užsienio reikalų ministerija Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui pateikė apeliacinį skundą, kuriame prašė panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą. Tokį prašymą pateikė ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba.

- 20 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą patekusiame teisme Užsienio reikalų ministerija, remdamasi Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punkto tekstu, teigė, kad ji turi absoliučią diskreciją spręsti dėl nagrinėjamos išimties taikymo. Toks aiškinimas patvirtinamas aplinkybe, kad tai politiniai klausimai, susiję su valstybių narių išorės santykiais su kitomis valstybėmis, t. y. sritimi, kurioje valstybės narės turėtų turėti platesnę veiksmų laisvę.
- 21 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas mano, kad pagal Geriausią praktiką ir Teisingumo Teismo praktiką aiškinant minėtą nuostatą turi būti atsižvelgta į poreikį užtikrinti pagrindinių teisių, įskaitant teisę į teisminę gynybą, apsaugą. Šiuo klausimu jis nurodo, kad panaikinti ribojamąsias priemones galima tik pareiškiant ieškinį Bendrajame Teisme, o laikantis Bendrojo Teismo procedūros reglamento 43 ir 44 straipsnių būtina, kad ieškovui atstovautų advokatas. Galiausiai nacionalinis teismas pažymi, kad Bendrasis Teismas tokio pobūdžio bylose išsamiai vertina ieškovų prašymus suteikti teisinę pagalbą ir, esant poreikiui, ją skiria.
- 22 Šiomis aplinkybėmis Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. <...> Reglamento <...> Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad institucija, atsakinga už išimties, nurodytos minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punkte, taikymą, turi absoliučią diskreciją sprendama dėl nurodytos išimties suteikimo?
2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą yra neigiamas, kokiais kriterijais turi vadovautis ir yra saistoma institucija, sprendama dėl išimties pagal <...> Reglamento Nr. 765/2006 <...> 3 straipsnio 1 dalies b punktą suteikimo?
3. Ar <...> Reglamento <...> Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad institucija, atsakinga už minėtos išimties suteikimą, atlikdama vertinimą dėl prašomos išimties suteikimo, be kita ko, turi teisę ar pareigą atsižvelgti į tai, kad pateikdami prašymą pareiškėjai siekia įgyvendinti savo pagrindines teises (šiuo atveju – teisę į teisminę gynybą), tačiau taip pat turi užtikrinti, kad konkrečiu atveju suteikta išimtimi nebus paneigiamas nustatytos sankcijos tikslas, ja nebus piktnaudžiaujama (pavyzdžiui, teisei gynybai skirta pinigų suma bus akivaizdžiai neproporcinga suteiktų teisinių paslaugų apimčiai)?
4. Ar <...> Reglamento <...> Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad vienas iš pagrindų, kuris gali pateisinti išimties pagal [šią nuostatą] nesuteikimą, gali būti lėšų, kuriomis naudojantis būtų įgyvendinama nurodyta išimtis, įgijimo neteisėtumas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo, antrojo ir trečiojo klausimų

- 23 Pateikdamas pirmus tris klausimus, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad kompetentinga nacionalinė institucija turi absoliučią diskreciją, kai priima sprendimą dėl pagal šią nuostatą pateikto prašymo taikyti išimtį, kad būtų galima pareikšti ieškinį ir užginčyti Sąjungos nustatytų ribojamųjų priemonių teisėtumą; jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, į kokias aplinkybes ši institucija turi atsižvelgti ir kokiais kriterijais vadovautis.
- 24 Reikia nurodyti, kad, kai vadovaudamasi Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktu kompetentinga nacionalinė institucija priima sprendimą dėl prašymo panaikinti lėšų išaldymą, ji įgyvendina Sąjungos teisę. Tuo remiantis darytina išvada, kad ji turi laikytis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija), kaip numatyta jos 51 straipsnio 1 dalyje.

- 25 Taigi Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas, kuriuo siekiama pagerinti galimybes gauti teisinės paslaugas, turi būti aiškinamas laikantis iš Chartijos 47 straipsnio kylančių reikalavimų. Chartijos 47 straipsnio, susijusio su teise į veiksmingą teisinę gynybą, antros pastraipos antrame sakinyje nurodyta, kad kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas. Šio straipsnio trečioje pastraipoje konkrečiai nustatyta, kad nemokama teisinė pagalba suteikiama neturintiems pakankamai lėšų, jei tai reikalinga teisei į veiksmingą teisingumą užtikrinti.
- 26 Todėl Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti laikantis Chartijos 47 straipsnio, t. y. kad dėl lėšų išaldymo iš asmenų, kurių lėšos išaldytos, neturi būti atimta teisė į veiksmingą teisingumą.
- 27 Nagrinėjamoje byloje primintina, kad, vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 19 straipsnio trečia pastraipa ir Bendrojo Teismo procedūros reglamento 43 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, ieškinį, kaip antai atsakovų pareikštą pagrindinėje byloje ir minimą nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, gali pasirašyti tik advokatas.
- 28 Teisingumo Teismo statuto 19 straipsniu įtvirtintas reikalavimas grindžiamas aplinkybe, kad advokatas prisideda prie teisingumo vykdymo ir jis visiškai nepriklausomai ir vadovaudamasis viršesniais teisingumo interesais turi teikti klientui reikalingą teisinę pagalbą (šiuo klausimu žr. sprendimų *AM & S Europe / Komisija*, 155/79, EU:C:1982:157, 24 punktą; *Akzo Nobel Chemicals ir Akros Chemicals / Komisija*, C-550/07 P, EU:C:2010:512, 42 punktą ir *Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ir Lenkija / Komisija*, C-422/11 P ir C-423/11 P, EU:C:2012:553, 23 punktą). Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nei Teisingumo Teismo statute, nei Procedūros reglamente nenumačius jokios nuo šios pareigos leidžiančios nukrypti nuostatos arba atleidimo nuo jos galimybės vien ieškovo parašo nepakanka norint pareikšti ieškinį (žr. Nutarties *Correia de Matos / Parlamentas*, C-502/06 P, EU:C:2007:696, 12 punktą).
- 29 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad kompetentinga nacionalinė institucija neturi absoliučios diskrecijos, kai pagal Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktą priima sprendimą dėl prašymo taikyti lėšų ir ekonominių išteklių išaldymo išimtį, ir savo kompetenciją turi vykdyti laikydamosi Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos antrame sakinyje numatytų teisių, o tokioje situacijoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, - reikalavimo, kad reiškiant ieškinį, kuriuo ginčijamas ribojamųjų priemonių teisėtumas, ieškovui turi atstovauti advokatas.
- 30 Lietuvos Respublikos vyriausybė teigia, kad, netaikant Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos išimties, savaime nepažeidžiama asmens teisės į veiksmingą teisminę gynybą esmė, net jeigu teisinės paslaugas teikiantis fizinis ar juridinis asmuo galėtų disponuoti lėšomis, kurios jam turi būti sumokėtos, tik po to, kai bus panaikinta turto ir ekonominių išteklių išaldymo priemonė. Šis argumentas grindžiamas prielaida, kad pareikštą ieškinį bus patenkintas, tačiau jis gali būti ir atmestas. Be to, valstybė narė negali reikalauti iš teisinės paslaugas teikiančio asmens, kad jis prisiimtų tokią riziką ir tokią finansinę naštą, nes Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė taikyti lėšų ir ekonominių išteklių išaldymo išimtį siekiant užtikrinti pagrįstų profesinių mokesčių mokėjimą ir su teisinių paslaugų teikimu susijusių išlaidų kompensaciją.
- 31 Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės argumento, jog atsakovai pagrindinėje byloje galėjo prašyti suteikti nacionalinėje teisėje numatytą teisinę pagalbą, kad galėtų pasinaudoti advokato pagalba, reikia nurodyti, kad Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktu Sąjungos teisės aktų leidėjas sukūrė darnią sistemą, leidžiančią užtikrinti, kad bus laikomasi Chartijos 47 straipsnyje numatytų teisių nepaisant lėšų išaldymo. Tuo atveju, kai minėto reglamento I priedo sąraše esantis asmuo turi gauti reikiamas teisinės paslaugas, jis neturi būti laikomas neturinčiu pakankamai lėšų dėl šio išaldymo, bet priešingai – turi prašyti panaikinti tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių išaldymą, jeigu tenkinamos visos šioje nuostatoje numatytos sąlygos. Taigi pagal patį 3 straipsnio 1 dalies b punktą prieštaraujama tam, kad kompetentinga nacionalinė institucija atsisakytų panaikinti lėšų išaldymą remdamasi tuo, kad tokiam asmeniui gali būti suteikta nemokama teisinė pagalba.

- 32 Kalbant apie kriterijus, kuriais turi vadovautis kompetentinga nacionalinė institucija, kai priima sprendimą dėl prašymo taikyti išimtį, reikia konstatuoti, kad Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punkte naudojimosi lėšomis apribojimai numatyti būtent tam, kad šios lėšos būtų skirtos išimtinai pagrįstiems profesiniams mokesčiams sumokėti ir su teisinių paslaugų teikimu susijusioms išlaidoms kompensuoti.
- 33 Galiausiai, siekdama užtikrinti geriausių lėšų, kurių išaldymas panaikintas, panaudojimą, kompetentinga nacionalinė institucija gali atsižvelgti į Geriausios praktikos C antraštinės dalies VII skyriuje „Išimtys humanitariniais tikslais“ numatytas rekomendacijas, *mutatis mutandis* taikomas pagrindinėje byloje nagrinėjamam prašymui taikyti išimtį, nes juo siekiama gauti veiksmingą teisminę gynybą pareiškiant ieškinį dėl ribojamųjų priemonių, kurios buvo nustatytos atsakovams pagrindinėje byloje. Geriausioje praktikoje nurodyta, kad kompetentinga nacionalinė institucija gali nustatyti sąlygas, kurias laiko tinkamomis užtikrinti, kad visų pirma būtų laikomasi paskirtos sankcijos tikslo ir nebūtų piktnaudžiaujama suteikta išimtimi. Ši institucija, pavyzdžiui, gali teikti pirmenybę banko pervedimams, o ne mokėjimams grynaisiais pinigais.
- 34 Atsižvelgiant į šiuos konstatavimus, į pirmus tris klausimus reikia atsakyti:
- Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad kompetentinga nacionalinė institucija neturi absoliučios diskrecijos, kai priima sprendimą dėl pagal šią nuostatą pateikto prašymo taikyti išimtį, kad būtų galima pareikšti ieškinį ir užginčyti Sąjungos nustatytų ribojamųjų priemonių teisėtumą, ir savo kompetenciją turi vykdyti laikydamasi Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos antrame sakinyje numatytų teisių ir reikalavimo, kad reiškiant ieškinį Bendrajame Teisme ieškovui turi atstovauti advokatas.
 - Kompetentinga nacionalinė institucija turi teisę patikrinti, ar lėšos, kurių išaldymą prašoma panaikinti, skirtos išimtinai pagrįstiems profesiniams mokesčiams sumokėti ir su teisinių paslaugų teikimu susijusioms išlaidoms kompensuoti. Ji taip pat gali nustatyti sąlygas, kurias laiko tinkamomis užtikrinti, kad visų pirma būtų laikomasi paskirtos sankcijos tikslo ir nebūtų piktnaudžiaujama suteikta išimtimi.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 35 Pateikdamas ketvirtąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad vienas iš pagrindų, kuris gali pateisinti išimties pagal šią nuostatą nesuteikimą, gali būti lėšų, kuriomis naudojantis būtų įgyvendinama nurodyta išimtis, įgijimo neteisėtumas.
- 36 Kaip pažymi atsakovai pagrindinėje byloje ir Europos Komisija, neteisėtai įgytos lėšos gali būti areštuotos arba konfiskuotos taikant įvairius tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės aktus.
- 37 Šie teisės aktai skiriasi nuo Reglamento Nr. 765/2006, kurį taikant išaldytos atsakovų pagrindinėje byloje lėšos. Šiuo reglamentu siekiama ne nubausti už neteisėtą lėšų įgijimą, o, kaip matyti iš jo 1 konstatuojamosios dalies, taikyti ribojamąsias priemones asmenims, atsakingiems už tarptautinių rinkimų standartų pažeidimus per 2006 m. kovo 19 d. Baltarusijoje vykusius rinkimus.
- 38 Taigi atsakovų pagrindinėje byloje lėšos ir ekonominiai ištekliai turi būti išaldomi laikantis Reglamento Nr. 765/2006, kuriame numatyta tokio lėšų ir ekonominių išteklių išaldymo tvarka ir jiems taikomos nuostatos.

- 39 Pavyzdžiui, kalbant apie lėšų ir ekonominių išteklių išaldymo išimtį, taikomą, kad būtų galima sumokėti už teises paslaugas, reikia nurodyti, kad ji turi būti vertinama atsižvelgiant į Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktą, kuriame nėra jokios užuominos apie lėšų kilmę ir galimą neteisėtą jų įgijimą.
- 40 Todėl į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokioje situacijoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai lėšos ir ekonominiai ištekliai buvo išaldyti remiantis šiuo reglamentu, lėšų ir ekonominių išteklių išaldymo išimtį, taikomą, kad būtų galima sumokėti už teises paslaugas, reikia vertinti atsižvelgiant į šią nuostatą, kurioje nėra jokios užuominos apie lėšų kilmę ir galimą neteisėtą jų įgijimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **2006 m. gegužės 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių, iš dalies pakeisto 2011 m. sausio 31 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 84/2011 ir 2011 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 588/2011, 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad kompetentinga nacionalinė institucija neturi absoliučios diskrecijos, kai priima sprendimą dėl pagal šią nuostatą pateikto prašymo taikyti išimtį, kad būtų galima pareikšti ieškinį ir užginčyti Europos Sąjungos nustatytų ribojamųjų priemonių teisėtumą, ir savo kompetenciją turi vykdyti laikydamasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antros pastraipos antrame sakinyje numatytų teisių ir reikalavimo, kad reiškiant ieškinį Bendrajame Teisme ieškovui turi atstovauti advokatas.**

Kompetentinga nacionalinė institucija turi teisę patikrinti, ar lėšos, kurių išaldymą prašoma panaikinti, skirtos išimtinai pagrįstiems profesiniams mokesčiams sumokėti ir su teisių paslaugų teikimu susijusioms išlaidoms kompensuoti. Ji taip pat gali nustatyti sąlygas, kurias laiko tinkamomis užtikrinti, kad visų pirma būtų laikomasi paskirtos sankcijos tikslo ir nebūtų piktnaudžiaujama suteikta išimtimi.

2. **Reglamento Nr. 765/2006, iš dalies pakeisto Įgyvendinimo reglamentu Nr. 84/2011 ir Reglamentu Nr. 588/2011, 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokioje situacijoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai lėšos ir ekonominiai ištekliai buvo išaldyti remiantis šiuo reglamentu, lėšų ir ekonominių išteklių išaldymo išimtį, taikomą, kad būtų galima sumokėti už teises paslaugas, reikia vertinti atsižvelgiant į šią nuostatą, kurioje nėra jokios užuominos apie lėšų kilmę ir galimą neteisėtą jų įgijimą.**

Parašai.